

Foreløbig udgave

**FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT**

**J. KOKOTT**

fremsat den 14. maj 2020 (1)

**Sag C-42/19**

**Sonaecom SGPS SA**

**mod**

**Autoridade Tributária e Aduaneira**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Supremo Tribunal Administrativo (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Den Portugisiske Republik))

»Præjudiciel forelæggelse – det fælles merværdiafgiftssystem – direktiv 77/388/EØF – begrebet afgiftspligtig person – holdingselskab – blandet holdingselskab – momsfradrag – udgifter til rådgivningsydelser og til udstedelse af selskabsobligationer med henblik på overtagelse af yderligere et selskab – ændring af de planlagte udgående transaktioner«

## **I. Indledning**

1. Domstolen har allerede flere gange taget stilling til holdingselskabers ret til momsfradrag (2). Alligevel volder denne fradragsret fortsat problemer i praksis. Dette gælder særligt, når et holdingselskab alene forvalter enkelte kapitalandele, men derimod leverer afgiftspligtige tjenesteydelser til andre selskaber i holdingselskabets besiddelse (et såkaldt blandet holdingselskab).

2. I den foreliggende sag ønskede Sonaecom SGPS, S.A. (herefter Sonaecom) at erhverve dele af en virksomhed for derefter at levere afgiftspligtige tjenesteydelser til den pågældende virksomhed. I forbindelse med forberedelsen af transaktionen rekvirerede Sonaecom rådgivningsydelser og tjenesteydelser med henblik på udstedelse af virksomhedsobligationer. Sonaecom foretog et hertil svarende momsfradrag. Den portugisiske skatteforvaltning afviste imidlertid dette. Årsagen til afvisningen var i særlig grad, at Sonaecom ikke havde kunnet gennemføre investeringerne og derfor i stedet havde stillet den hertil rekvirerede kapital til rådighed for koncernens moderselskab som et afgiftsfrit lån.

3. Domstolen vil særligt skulle tage stilling til, hvilke virkninger det omtalte skifte fra en planlagt til en faktisk aktivitet har på adgangen til momsfradrag.

## II. Retsforskrifter

### A. EU-ret

4. Den EU-retlige ramme for anmodningen om en præjudiciel afgørelse udgøres af sjette direktiv 77/388/EØF (herefter: »sjette momsdirektiv«) (3), som i mellemtiden er blevet ophævet ved direktiv 2006/112/EF (herefter »momsdirektivet«) (4). De bestemmelser i de to direktiver, der er relevante i den foreliggende sag, er indholdsmæssigt set i det væsentlige de samme.

5. I henhold til artikel 2, stk. 1, nr. 1), i sjette momsdirektiv [nu momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra a)-c)] pålægges levering af goder og tjenesteydelser, som mod vederlag foretages i indlandet af en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab, merværdiafgift.

6. Artikel 4, stk. 1, i sjette momsdirektiv (nu momsdirektivets artikel 9, stk. 1, første afsnit) definerer begrebet afgiftspligtig person således:

»Som afgiftspligtig person anses enhver, der selvstændigt og uanset stedet udøver en af de i stk. 2 nævnte former for økonomisk virksomhed uanset formålet med eller resultatet af den pågældende virksomhed.«

7. Artikel 13 B, litra d), nr. 1, i sjette momsdirektiv [nu momsdirektivets artikel 135, stk. 1, litra b)] hjemler afgiftsfritagelser i indlandet:

»Med forbehold af andre fællesskabsbestemmelser fritager medlemsstaterne på betingelser, som de fastsætter for at sikre en korrekt og enkel anvendelse af nedennævnte fritagelser, og med henblik på at forhindre enhver mulig form for svig, unddragelse og misbrug:

d) følgende transaktioner:

1. ydelse og formidling af lån samt forvaltning af lån ved den person, som har ydet lånene.«

8. Artikel 17, stk. 1, og artikel 17, stk. 2, litra a), i sjette momsdirektiv [nu momsdirektivets artikel 167 og artikel 168, litra a)] regulerer fradragsrettens indtræden og omfang:

»1. Fradragsretten indtræder samtidig med, at den fradragsberettigede afgift forfalder.

2. I det omfang goder og tjenesteydelser anvendes i forbindelse med den afgiftspligtige persons transaktioner, er han berettiget til i den afgift, der påhviler ham, at fradrage følgende beløb:

a) den merværdiafgift, som skyldes eller er erlagt for goder, der er eller vil blive leveret ham, og for tjenesteydelser, der er eller vil blive udført for ham af en anden afgiftspligtig person.«

### B. Portugisisk ret

9. I medfør af artikel 9, stk. 28, litra a), i Código do Imposto sobre o Valor Acrescentado (den portugisiske lov om merværdiafgift) var følgende gældende i det pågældende tidsrum:

»28. Følgende transaktioner er fritaget for afgiften:

a) ydelse og formidling af lån under enhver form, herunder transaktioner i forbindelse med diskontering og rediskontering, samt administration eller forvaltning af lån ved den person, der har ydet dem.«

### III. Faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

10. Sonaecom er et holdingselskab, som erhverver, besidder og forvalter kapitalandele samt modtager udbyttet herfra. Derudover udfører selskabet forvaltning og strategisk koordinering af virksomheder i sektoren for telekommunikation, kommunikationsmidler, software og systemintegration. Sonaecom har anført, at selskabet for leverede tjenesteydelser i form af forvaltning og strategisk koordination, som er blevet fuldt beskattet, har modtaget de hertil svarende modtydelser.

11. I 2005 ville Sonaecom investere i det nye forretningsområde »Triple Play«, som kombinerer audiovisuel underholdning, telefoni og internet. Med dette formål for øje rekvirerede Sonaecom for det første rådgivningsydelser fra to virksomheder, som undersøgte markedet med henblik på muligheden for Sonaecom's erhvervelse af dele af telekommunikationsudbyderen Cabovisão. For disse ydelser betalte Sonaecom moms svarende til et beløb på 212 627,56 EUR.

12. Sonaecom betalte for det andet et afgiftspligtigt honorar til en investeringsbank for organisering, tilrettelæggelse og emissionsgaranti for en særlig udstedelse af obligationer med betegnelsen »Sonaecom-SGPS-2005-obligationer« til en værdi af 150 000 000 EUR. I denne forbindelse betalte Sonaecom moms med et beløb på 769 500,00 EUR. Sonaecom har oplyst, at selskabet havde planer om at købe dele af Cabovisão med den dermed rejste kapital for derefter at udføre momspligtige tjenesteydelser for dette selskab i form af teknisk bistand og forvaltning.

13. Planerne om at erhverve dele af Cabovisão blev imidlertid ikke gennemført. Sonaecom stillede herefter den kapital, der var rejst ved udstedelsen af obligationer, til rådighed for koncernens moderselskab Sonae SGPS S.A. som et lån.

14. For året 2005 foretog Sonaecom fradrag for moms svarende til et beløb på i alt 982 127,56 EUR, der var betalt for rådgivningsydelser (angivelse af december 2005) og honoraret (angivelse af juni 2005).

15. På baggrund af en kontrol korrigerede Autoridade Tributária e Adunaeira (skatte- og toldforvaltningen, Portugal) afgiftsbeløbet i året 2008 og opkrævede de angivne afgifter – inklusive udligningsrenter svarende til et beløb på 106 548,20 EUR – i alt således 1 088 675,77 EUR. Som begrundelse angav skatte- og toldforvaltningen på den ene side, at erhvervelse af kapitalandele ikke er omfattet af momsens anvendelsesområde, og på den anden side, at ydelse af lån i medfør af artikel 13 B, litra d), første punktum, i sjette momsdirektiv er fritaget for afgift.

16. Den i oktober 2008 anlagte sag til prøvelse af de nævnte opkrævninger blev i 2016 forkastet ved dom af Tribunal Administrativo e Fiscal de Porto (domstolen i forvaltnings- og skatteretlige sager i Porto). Den i forbindelse med rådgivningsydelserne betalte moms var således ikke fradragsberettiget, da den planlagte erhvervelse og forvaltning af kapitalandele ikke udgjorde en økonomisk aktivitet. Den moms, der var erlagt i forbindelse med honoraret for udstedelsen af obligationer, var ikke fradragsberettiget, eftersom kapitalen i sin helhed var blevet henført til koncernens moderselskab, og Sonaecom hverken havde godtgjort, at den pågældende kapital var kommet de selskaber, hvori appellanten besad andele, til gode, eller at den var blevet anvendt til en udgående transaktion, som gav ret til fradrag.

17. Sonaecom anlagde sag til prøvelse af denne dom. Sonaecom er af den opfattelse, at de i hovedsagen anførte erhvervelser, henset til deres karakter i det mindste er indgået i de omkostninger, som appellanten har måttet afholde for på en hensigtsmæssig måde at kunne levere de tjenesteydelser, som appellanten sædvanligvis leverer til de selskaber, hvori appellanten besidder andele. Sonaecom deltager løbende og i et væsentligt omfang i forvaltningen af de

selskaber, hvori selskabet besidder andele, navnlig ved at indgå i et samarbejde om at definere de pågældende selskabers strategi og ved at levere tjenesteydelser mod betaling, og Sonaecom er derfor af den opfattelse, at selskabet jævnligt har behov for at erhverve varer og tjenesteydelser af enhver art.

#### **IV. Anmodningen om præjudiciel afgørelse og retsforhandlingerne ved EU-Domstolen**

18. Ved afgørelse af 5. december 2018, indgået til Domstolen den 24. januar 2019, har Supremo Tribunal Administrativo (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Portugal) i medfør af artikel 267 TEUF forelagt følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er det foreneligt med reglerne for fradrag af moms i sjette momsdirektiv, nærmere bestemt artikel 4, stk. 1 og 2, og artikel 17, stk. 1, 2 og 5, at appellanten, Sonaecom SGPS, fradrager den indgående moms i forbindelse med erhvervelsen af konsulenttjenester i form af en markedsundersøgelse med henblik på at erhverve kapitalandele, når den omhandlede erhvervelse ikke har fundet sted?

2) Er det foreneligt med reglerne for fradrag af moms i sjette momsdirektiv, nærmere bestemt artikel 4, stk. 1 og 2, og artikel 17, stk. 1, 2 og 5, at appellanten, Sonaecom SGPS, fradrager den indgående moms i forbindelse med betaling af et honorar til BCP for organisering og tilrettelæggelse af et obligationslån, som skulle indgå i finansieringsstrukturen i de selskaber, hvori appellanten besad andele, hvilket lån i sin helhed blev tilskrevet koncernens moderselskab, Sonae, SGPS, eftersom de pågældende investeringer ikke fandt sted?»

19. Sonaecom, Den Portugisiske Republik og Europa-Kommissionen har skriftligt og på møde den 12. februar 2020 mundtligt udtalt sig om anmodningen om præjudiciel afgørelse.

#### **V. Retlig bedømmelse**

##### **A. Om momsfradraget i udgifterne til konsulenttydelser (det første præjudicielle spørgsmål)**

20. Med sit første præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om det af Sonaecom foretagne momsfradrag er foreneligt med sjette momsdirektiv. Den forelæggende ønsker således oplyst, om det af Sonaecom angivne fradrag er i overensstemmelse med EU-retten. Af selve anmodningen om præjudiciel afgørelse fremgår det imidlertid, at den forelæggende ret reelt ønsker oplyst, om artikel 17 og 4 i sjette momsdirektiv skal fortolkes således, at et holdingselskab i en situation som den, Sonaecom har befundet sig i, har ret til fradrag for moms, der er erlagt for bestemte tjenesteydelser.

21. Desuden tager den forelæggende ret ikke hensyn til, at et holdingselskabs blotte erhvervelse af selskabsandele efter Domstolens faste praksis ikke i sig selv udgør økonomisk aktivitet som omhandlet i momsretten (5). Resultatet kan kun være et andet, når et holdingselskab foretager indgriben i forvaltningen af det erhvervede selskab (6). Den forelæggende ret har imidlertid ikke fastslået, at Sonaecom havde planer om at levere afgiftspligtige tjenesteydelser til Cabovisão, i hvilket selskab Sonaecom ønskede at erhverve andele.

22. Sonaecom har ganske vist gjort gældende, at selskabet havde planer om at udføre afgiftspligtige tjenesteydelser for Cabovisão efter erhvervelsen af andele i dette selskab. Den forelæggende ret vil efter afslutningen af denne sag have mulighed for at tage stilling til, om der foreligger objektive holdepunkter for disse planer.

23. Det første præjudicielle spørgsmål må derfor omformuleres og affattes således, at det

ønskes oplyst, hvorvidt et blandet holdingselskab har ret til momsfradrag i medfør af artikel 17 og 4 i sjette momsdirektiv for rådgivningsydelser i tilknytning til en markedsundersøgelse med henblik på at erhverve kapitalandele. Dette spørgsmål opstår navnlig, fordi holdingselskabet havde planer om at levere afgiftspligtige tjenesteydelser til det selskab, som man ønskede at erhverve, men faktisk ikke leverede de pågældende tjenesteydelser, idet erhvervelsen af selskabet ikke blev gennemført.

24. Svaret på dette spørgsmål kan udledes af Domstolens praksis. Ud over spørgsmålet om, hvorvidt blandede holdingselskaber kan være afgiftspligtige (se hertil første afsnit nedenfor), har Domstolen for nyligt i Ryanair-sagen (7) atter specifikt bekræftet eksistensen af en ret til fradrag for udgifter, som er opstået i forbindelse med forberedelsen af aktiviteter, som den afgiftspligtige efterfølgende ikke gennemfører (jf. andet afsnit nedenfor). I samme forbindelse har Domstolen også taget stilling til den umiddelbare og direkte sammenhæng mellem indgående og udgående transaktioner (jf. tredje afsnit nedenfor). Et på dette område hyppigt optrædende misforhold mellem størrelsen af et holdingselskabs momsfradrag og størrelsen af holdingselskabets afgiftspligt på baggrund af selskabets planer om levering af tjenesteydelser i form af forvaltning er her ikke relevant (jf. fjerde afsnit nedenfor).

### **1. Om blandede holdingselskaber som afgiftspligtig person**

25. I medfør af artikel 17, stk. 2, i sjette momsdirektiv har alene en afgiftspligtig person som omhandlet i artikel 4 ret til fradrag for moms. Spørgsmålet om, hvorvidt og i hvilket omfang et holdingselskab kan være en afgiftspligtig person, er blevet behandlet flere gange i Domstolens praksis.

26. Hvad nærmere bestemt angår et holdingselskabs ret til fradrag for moms har Domstolen fastslået, at et holdingselskab, hvis eneste formål er at erhverve kapitalinteresser i andre virksomheder, uden at det direkte eller indirekte griber ind i administrationen af disse virksomheder (såkaldt finansielt holdingselskab) – bortset fra, hvad der følger af de rettigheder, holdingselskabet har i sin egenskab af aktionær eller selskabsdeltager – ikke er en afgiftspligtig person som omhandlet i artikel 4 i sjette momsdirektiv (nu momsdirektivets artikel 9) og dermed ikke har ret til fradrag for moms i henhold til nævnte direktivs artikel 17 (nu momsdirektivets artikel 167 og 168) (8).

27. Den blotte erhvervelse og besiddelse af selskabsandele kan ikke anses for en økonomisk aktivitet – i momsdirektivets forstand – med den følge, at den, der udøver aktiviteten, bliver afgiftspligtig. Det forhold i sig selv, at der besiddes kapitalinteresser i andre virksomheder, er ikke en udnyttelse af et gode med henblik på opnåelse af varige indtægter, idet et eventuelt udbytte, som kapitalandelen afkaster, kun er en følge af ejendomsretten til godet (9).

28. Dette gælder imidlertid ikke for såkaldte ledelses- henholdsvis kapitalandelsholdingselskaber. Sådanne selskaber er, som det klart fremgår af Domstolens praksis, afgiftspligtige, når selskaberne foretager direkte eller indirekte indgriben i administrationen af det selskab, hvori kapitalinteresserne besiddes. Dette gælder, for så vidt som en sådan indgriben fra holdingselskabets side indebærer iværksættelse af transaktioner, der er momspligtige (10). En ikke-udtømmende liste over eksempler (11) herpå er efter Domstolens faste praksis et holdingselskabs levering af administrative, finansielle, regnskabsmæssige, kommercielle, IT-mæssige og tekniske tjenesteydelser til dets datterselskaber (12).

29. Det samme gælder, når holdingselskabet udfører andre former for økonomisk aktivitet, som f.eks. udlejning af ejendomme og bygninger til tredjemand eller til dets datterselskaber (13). Også den direkte, permanente og nødvendige forlængelse af et holdingselskabs allerede afgiftspligtige virksomhed henhører under momsens anvendelsesområde (14).

30. Dette gælder også for et blandet holdingselskab. Et blandet holdingselskab er et selskab, som ud over dets ikke-økonomiske aktivitet, som består i besiddelse af kapitalandele i andre selskaber, og som ikke er momspligtig, også udøver økonomisk aktivitet (15). I overensstemmelse med retspraksis er også et blandet holdingselskab, som ikke alene besidder kapitalandele i andre selskaber, men også leverer afgiftspligtige tjenesteydelser til nogle af disse andre selskaber mod betaling, for så vidt afgiftspligtigt (16), men har alene krav på momsfradrag pro rata.

31. Sonaecom, som havde planer om mod betaling at levere afgiftspligtige tekniske tjenesteydelser og tjenesteydelser i form af forvaltning til det selskab, som Sonaecom ønskede at erhverve, er et sådant blandet holdingselskab og dermed for så vidt i princippet en afgiftspligtig person som omhandlet i artikel 4 i sjette momsdirektiv (nu momsdirektivets artikel 9).

## **2. Om momsfradrag på grundlag af planlagt økonomisk aktivitet**

32. Sonaecom's ret til momsfradrag vedrørende rådgivningsydelser er i princippet indtrådt uafhængigt af, at selskabet endte med ikke at erhverve andele i Cabovisão.

33. I overensstemmelse med Domstolens praksis er der nemlig også ret til momsfradrag i forbindelse med forfejlede investeringer. I forbindelse med udgifter til forberedelsen af en økonomisk aktivitet kan momsfradraget således også gøres gældende, når iværksættelsen af den økonomiske aktivitet ikke lykkes, og de påtænkte afgiftspligtige transaktioner således ikke gennemføres (17). Dette er en følge af momssystemets neutralitet. Ifølge dette system skal også en virksomheds forberedende aktiviteter fritages for en eventuel momsbyrde.

34. Domstolen har derfor i sin dom i Ryanair-sagen truffet afgørelse om, at et selskab, som har planer om at erhverve kapitalandele i et andet selskab og gennemfører forberedelser i den hensigt at gribe ind i sidstnævnte selskabs administration ved at levere momspligtige administrationsydelser til dette selskab, skal anses for en afgiftspligtig person i sjette momsdirektivs forstand (18).

35. I det foreliggende tilfælde gælder der principielt ikke andet for Sonaecom, som havde planer om at levere afgiftspligtige tjenesteydelser til selskabet Cabovisão, som man ønskede at erhverve.

## **3. Om den umiddelbare og direkte sammenhæng mellem rådgivningsydelserne og de planlagte tjenesteydelser**

36. Hermed resterer alene spørgsmålet om den direkte og umiddelbare sammenhæng mellem de udgifter til rådgivningsydelser, der er afholdt i forbindelse med den planlagte erhvervelse af kapitalandele, og de tjenesteydelser, som Sonaecom havde planer om at levere til Cabovisão.

37. Ifølge Domstolens faste praksis hænger omkostninger direkte og umiddelbart sammen med bestemte udgående transaktioner, som indgår blandt omkostningselementerne (19). Derudover kan en virksomhed udnytte sin ret til fradrag for moms i generalomkostningerne, som er omkostningselementer i prisen for alle virksomhedens produkter (20).

38. Derfor har et selskab, der har til hensigt at erhverve samtlige andele i et andet selskab med henblik på at levere momspligtige administrationsydelser til sidstnævnte, ret til fuldt fradrag for

indgående moms i udgifter til rådgivningsydelser, som er afholdt i forbindelse med et offentligt overtagelsestilbud (21).

39. Dette kan overføres på blandede holdingselskaber. Det gælder i hvert fald i det omfang, at et holdingselskab afholder udgifter i forbindelse med erhvervelsen af andele i datterselskaber, som holdingselskabet leverer, henholdsvis har planer om at levere afgiftspligtige tjenesteydelser til. I et sådant tilfælde er et holdingselskab udøver af økonomisk aktivitet (22) og er fradragsberettiget.

40. I det foreliggende tilfælde rekvirerede Sonaecom rådgivningsydelser med henblik på at erhverve andele af Cabovisão for herefter at kunne levere afgiftspligtige tjenesteydelser til sidstnævnte selskab. Udgifterne hertil hænger direkte og umiddelbart sammen med de planlagte afgiftspligtige tjenesteydelser. Dermed har Sonaecom principielt ret til fuldt momsfradrag.

#### 4. **Om momsfradragets størrelse**

41. Også selv om den forelæggende ret ikke har oplyst nærmere om de planlagte tjenesteydelsers omfang, må der tages udgangspunkt i, at momsen på disse aktiviteter ville være betydeligt mindre end det momsfradrag, som er gjort gældende.

42. I det foreliggende tilfælde er der tale om et momsfradrag på ca. 210 000 EUR – hertil kommer de ca. 770 000 EUR fra organiseringen af udstedelsen af obligationer. Dette misforhold mellem henholdsvis momsfradragets størrelse og afgiftspligtens størrelse gør sig gældende i de fleste situationer med holdingselskaber. Det kan ved det første blik skabe en vis usikkerhed og rejser spørgsmålet, om momsfradragets størrelse måske burde begrænses i sådanne tilfælde.

43. Ved en nærmere analyse forsvinder denne usikkerhed imidlertid. For det første optræder det pågældende misforhold kun, når sagens enkelte dele analyseres hver for sig, hvorved der ikke tages højde for, at de afgiftspligtige tjenesteydelser leveres over en periode på flere år. For det andet fastsætter momsretten ikke nogen tvingende sammenhæng mellem henholdsvis momsfradragets størrelse og afgiftspligtens størrelse (23).

44. Også en fast nedsættelse af momsfradraget på grund af en ikke- afgiftspligtig holdingvirksomhed er udelukket, når udgifterne til de indgående ydelser umiddelbart kan henføres til bestemte afgiftspligtige udgående ydelser. Heller ikke dommen i sagen Larentia + Minerva og Marenave Schiffahrt (24) kan lægges til grund for en pro-rata-nedsættelse. I denne dom blev godkendelsen af en pro rata-nedsættelse ganske vist overvejet. Dette gjaldt dog alene det tilfælde, hvor omkostninger med indgående moms også ville kunne sættes i forbindelse med andre datterselskaber, hvis forvaltning holdingselskabet ikke havde deltaget i. Dette er der ikke tale i den foreliggende sag.

45. Derudover er et sådant misforhold i sidste ende en følge af Domstolens praksis, hvorefter holdingselskaber alene har ret til momsfradrag, når de leverer tjenesteydelser mod betaling til de selskaber, som de har andele i (jf. punkt 26 ff.). Såfremt man havde givet kontrollerende holdingselskaber – som udøver økonomisk aktivitet i kraft af de af samme kontrollerede andele – en principiel ret til momsfradrag i deres udgifter, ville disse holdingselskaber ikke have været nødt til at gribe til kunstigt virkende konstruktioner af afgiftspligtige tjenesteydelser (25) for at undgå en endelig momsbyrde for koncernen.

46. Princippet om afgiftsneutralitet uanset retlig status – som også Domstolen lægger vægt på i momsretten (26) – taler snarere for, at et kontrollerende holdingselskab bør have adgang til fuldt momsfradrag. Det er helt korrekt, at besiddelsen af en aktie ikke gør en aktionær til en økonomisk aktiv afgiftspligtig person (jf. ovenfor i punkt 27). Hvorvidt en aktionær, der besidder 100% af kapitalen, i kraft af »sit« dominerede selskab er økonomisk aktiv i samme omfang som en

enkeltmandsvirksomhed og ligesom en sådan dermed bør fritages for momsen på sin virksomhed, er et spørgsmål, som Domstolen aldrig udtrykkeligt har svaret nej til.

47. Princippet om afgiftsneutralitet taler for, at udgifterne til virksomhedens ledelse i begge tilfælde bør fritages for moms, når virksomheden selv udfører de transaktioner, som berettiger til momsfradraget: Enkeltmandsvirksomheden er umiddelbart økonomisk aktiv, den dominerende selskabsdeltager indirekte økonomisk aktiv – i relation til det dominerede selskab. Ingen af de to (enkeltmandsvirksomheden eller den dominerende selskabsdeltager) burde derfor være tvunget til at indgå aftaler om levering af tjenesteydelser mod betaling med »deres« respektive virksomheder for at kunne blive betragtet som afgiftspligtig person.

## **5. Konklusion**

48. Dermed har et blandet holdingselskab som Sonaecom, jf. artikel 17 og 4 i sjette momsdirektiv, ret til fuldt fradrag for moms i udgifterne til erhvervelse af kapitalandele i et selskab, som holdingselskabet planlagde at levere tjenesteydelser til. Det tilkommer den forelæggende ret at træffe afgørelse herom. Retten til momsfradrag indtræder ligeledes, når den pågældende erhvervelse i sidste ende ikke finder sted, og gælder uafhængigt af størrelsen af den moms, der skulle betales af de planlagte tjenesteydelser.

### **B. Om momsfradrag i udgifterne til udstedelse af obligationer (det andet præjudicielle spørgsmål)**

49. Også det andet præjudicielle spørgsmål må omformuleres (27). Grundlæggende ønsker den forelæggende ret oplyst, om et blandet holdingselskab har ret til momsfradrag, jf. artikel 17 og 4 i sjette momsdirektiv, i udgifterne til organisering og tilrettelæggelse af en udstedelse af obligationer med henblik på erhvervelsen af kapitalandele i et andet selskab, som holdingselskabet planlagde at levere tjenesteydelser til mod betaling. Særligt ønsker den forelæggende ret oplyst, hvilke virkninger det har, at planerne om at erhverve kapitalandele ikke kunne gennemføres, og at holdingselskabet i stedet stillede den rejste kapital afgiftsfrit til rådighed for koncernens moderselskab som et lån.

50. Dertil kommer, at det skal undersøges, om den planlagte afgiftspligtige eller den faktiske afgiftsfrie anvendelse af den rejste kapital er af væsentlig betydning for Sonaecom's momsfradrag (under punkt 1 nedenfor). I denne forbindelse vil der blive set på det af Sonaecom rejste spørgsmål, om den efterfølgende »anvendelse« af den rejste kapital til fordel for de operative selskaber, som trods alt finder sted i en anden afgiftsperiode, har nogen følger (under punkt 2 nedenfor).

#### **1. Om fastsættelsen af momsfradraget i forhold til den faktiske aktivitet**

51. Momsfradragsrettens omfang er fastsat i artikel 17, stk. 2, litra a), i sjette momsdirektiv (nu momsdirektivets artikel 168). Det følger heraf, at den afgiftspligtige person er berettiget til momsfradrag, i det omfang goder og tjenesteydelser anvendes i forbindelse med den afgiftspligtiges transaktioner.

52. I det foreliggende tilfælde havde Sonaecom planer om at anvende den ved udstedelsen af obligationer rejste kapital til at erhverve kapitalandele i Cabovisão. Dermed er der en direkte og umiddelbar sammenhæng mellem udgifterne til udstedelsen af obligationerne og erhvervelsen af kapitalandele. Den omstændighed, at de planlagte transaktioner ikke blev gennemført, er – som allerede anført ovenfor (28) – uden betydning.

53. Når nu den afgiftspligtige person inden for samme afgiftsperiode i stedet for den oprindeligt

planlagte afgiftspligtige aktivitet imidlertid rent faktisk udøver afgiftsfri aktivitet, rejser det spørgsmål sig, om ikke dette påvirker det allerede indtrådte momsfradrag. I sidste ende er dette et spørgsmål om forholdet mellem planlagt og faktisk aktivitet i relation til momsfradraget. Efter min opfattelse må den faktiske anvendelse være afgørende, når en udgående transaktion kan henføres til en bestemt faktisk indgående transaktion.

54. Dette følger for det første allerede af artikel 17, stk. 2, i sjette momsdirektiv (nu momsdirektivets artikel 168). Det følger således heraf, at den afgiftspligtige person alene kan foretage fradrag i det omfang, at goder og tjenesteydelser *anvendes* i forbindelse med den pågældendes afgiftspligtige transaktioner. Retten til momsfradrag er således baseret på en transaktionsspecifik analyse, som lægger afgørende vægt på den faktiske anvendelse.

55. Herudover har Domstolen for så vidt angår opdelingen af den indgående moms i forbindelse med blandet anvendte goder fastslået, at medlemsstaterne kan anvende en beregningsmetode, der er forskellig fra den i sjette momsdirektiv, henholdsvis momsdirektivets fastsatte omsætningsbaserede fordelingsnøgle, såfremt den valgte metode sikrer et mere nøjagtigt resultat (29). Opdelingen efter den faktiske anvendelse er den mest nøjagtige mulighed for at fastsætte fradraget realistisk og må derfor foretrækkes fremfor alene at have fokus på den afgiftspligtige persons planlagte – og dermed fortsat usikre – anvendelse. Derudover viser bestemmelserne om berigtigelse af momsfradraget (artikel 20 i sjette momsdirektiv og nu momsdirektivets artikel 184 og 185), at det oprindelige momsfradrag i sidste ende skal tilpasses den faktiske anvendelse så præcist som muligt for at undgå »uberettigede fordele eller tab« (jf. artikel 20, stk. 6, i sjette momsdirektiv, henholdsvis momsdirektivets artikel 192).

56. I sidste ende peger vurderingen, jf. artikel 17 i sjette momsdirektiv (nu momsdirektivets artikel 168 og 169) og princippet om afgiftsneutralitet også i retning af, at der først og fremmest skal lægges vægt på den faktiske anvendelse, når en sådan foreligger. I henhold til artikel 17, stk. 2 og 3, i sjette momsdirektiv og momsdirektivets artikel 168 og 169 skal den afgiftspligtige person med momsfradraget alene fritages for den momsbetaling, som har tilknytning til udgående transaktioner, der (som regel (30)) er afgiftspligtige. Principielt er der dog ikke ret til fradrag, når der foreligger en direkte og umiddelbar tilknytning til en afgiftsfritaget virksomhed (31).

57. I det foreliggende tilfælde ydede Sonaecom koncernens moderselskab et lån. Ydelse af lån er, jf. artikel 13, afsnit B., litra d), første afsnit, i sjette momsdirektiv momsfritaget. Dermed er et fradrag som omhandlet i artikel 17 i sjette momsdirektiv (nu momsdirektivets artikel 167 ff.) udelukket.

58. For at undgå konkurrenceforvridning er princippet om afgiftsneutralitet desuden til hinder for, at erhvervsdrivende, som udfører de samme transaktioner, behandles forskelligt med hensyn til opkrævning af moms (32). Når begge afgiftspligtige personer inden for samme afgiftsperiode i sidste ende alene udfører afgiftsfrie transaktioner, har ingen af de to dog ret til momsfradrag. En ret til fradrag for moms, som alene var baseret på en for den ene virksomheds vedkommende tidligere foreliggende hensigt om at udføre afgiftspligtige transaktioner, ville indebære en konkurrencefordel for denne virksomhed. Ud over det problematiske i at gennemføre en fyldestgørende undersøgelse af en sådan intention ville et sådant resultat også være i strid med Domstolens opfattelse, hvorefter der ved vurderingen af en afgiftspligtig transaktion skal lægges vægt på transaktionens objektive art og ikke på subjektive hensigter (33).

59. Sveda-dommen Iberdrola-dommen (34) er ikke til hinder for den faktiske anvendelses forrang frem for alene den planlagte anvendelse. Disse to domme giver meget generøst mulighed for fradrag til trods for, at de pågældende udgifter havde nær tilknytning til vederlagsfrie ydelser til fordel for den kommunale infrastruktur (fritidssti til fremme af turisme, henholdsvis istandsættelse af en pumpestation med henblik på tilslutning til bygninger, som planlagdes opført).

60. Domstolen har her nemlig ikke truffet afgørelse om den faktiske afgiftsfrie anvendelses forrang frem for den planlagte afgiftspligtige anvendelse: Disse domme handlede alene om indgående transaktioners tilknytning til hele den afgiftspligtige persons økonomiske aktivitet, som ikke ville have været mulig uden den vederlagsfrie ydelse (35). En sådan konstellation er der imidlertid ikke tale om her.

61. Derfor har den faktiske anvendelse inden for den afgiftsperiode, hvori retten til fradrag for moms er opstået, forrang frem for den oprindelige hensigt.

62. I det foreliggende tilfælde er det klart, at Sonaecom ikke anvendte den ved udstedelsen af obligationer rejste kapital til den oprindeligt planlagte erhvervelse. Sonaecom overlod derimod i det afgørende år 2005 den pågældende kapital afgiftsfrit til koncernens moderselskab som et lån. Dette er ligeledes blevet fremhævet af Den Portugisiske Republik.

63. For så vidt som Sonaecom har anført, at udgifterne til udstedelsen af selskabets obligationer kan fradrages som virksomhedens generalomkostninger, må dette afvises. Sonaecom har for så vidt anført, at udstedelsen af obligationer var motiveret af ønsket om at fortsætte koncernens økonomiske aktiviteter. Selskabet havde alene »parkeret« den ved udstedelsen af obligationer rejste kapital i koncernens moderselskab. Kapitalen blev således senere tilbageført til Sonaecom med henblik på, at Sonaecom kunne erhverve kapitalandele i andre virksomheder.

64. Der kan imidlertid alene fokuseres på den afgiftspligtige persons generalomkostninger, når der ikke foreligger en direkte og umiddelbar sammenhæng mellem en bestemt indgående transaktion og udgående transaktioner, der giver ret til fradrag (36). Kun når en indgående transaktion ikke kan sættes i forbindelse med en udgående transaktion, vil en indgående transaktions tilknytning til en virksomheds samlede økonomiske aktivitet efterfølgende skulle undersøges (37). I den foreliggende sag er der imidlertid tale om en direkte og umiddelbar forbindelse til den skattefri ydelse af et lån, som ikke giver ret til momsfradrag.

65. I sidste ende udelukker således det blandede holdingselskabs faktiske afgiftsfrie overdragelse af den rejste kapital til koncernens moderselskab muligheden for i medfør af artikel 17 i sjette momsdirektiv (nu momsdirektivets artikel 168 og 169) at foretage fradrag for moms i udgifterne til at rejse kapitalen. Den umiddelbare forbindelse til denne faktiske ydelse af et afgiftsfrit lån går forud for den oprindelige hensigt om at levere afgiftspligtige tjenesteydelser til et datterselskab erhvervet med den pågældende kapital.

## **2. Om den senere faktiske anvendelse af kapitalen**

66. Sonaecom har anført, at kapitalen alene var »parkeret« i koncernens moderselskab, og at Sonaecom i en senere afgiftsperiode anvendte kapitalen til at erhverve kapitalandele i overensstemmelse med den oprindelige hensigt. Såfremt Sonaecom senere rent faktisk har anvendt den rejste kapital til afgiftspligtige ydelser, ville en berigtigelse af fradraget i medfør af artikel 20 i sjette momsdirektiv (nu momsdirektivets artikel 184 ff.) muligvis kunne komme på tale.

67. Dette ændrer dog for det første ikke på momsfradraget i den her relevante afgiftsperiode. Eventuelle virkninger ville i givet fald først vise sig i den afgiftsperiode, hvor den ændrede

anvendelse fandt sted.

68. For det andet bestemmer artikel 20 i sjette momsdirektiv (nu momsdirektivets artikel 184 ff.), at det oprindelige momsfradrag kun kan berigtiges under bestemte forudsætninger. Dette gælder særligt i den situation, hvor det foretagne fradrag er lavere end det fradrag, som den afgiftspligtige person er berettiget til. Målet er en fuldstændig aflastning i overensstemmelse med neutralitetsprincippet af den momsbyrde, der påhviler den afgiftspligtige person på grund af aktiver, som er anvendelige på længere sigt (38). Sjette momsdirektiv, henholdsvis momsdirektivet anvender begrebet investeringsgode herfor.

69. Det er imidlertid tvivlsomt, om tjenesteydelser i forbindelse med udstedelsen af obligationer skal betragtes som et investeringsgode som omhandlet i artikel 20, stk. 2, i sjette momsdirektiv (nu momsdirektivets artikel 187). I overensstemmelse med Domstolens praksis gælder dette sådanne goder, der – anvendt i økonomisk øjemed – karakteriseres af en så lang og en så høj værdi, at anskaffelsesomkostningerne normalt ikke bogføres som løbende udgifter, men afskrives over flere regnskabsår (39). De straks anvendte ydelser, for hvilke det ikke er muligt at berigtige fradraget over længere tid, må adskilles herfra. Dette sidste er som regel tilfældet for tjenesteydelser.

70. Sonaecom har imidlertid rekvireret tjenesteydelser med henblik på udstedelse af obligationer. Med modtagelsen af kapitalen er disse tjenesteydelser forbrugt fuldstændigt, hvorfor den ændrede anvendelse af den rejste kapital i de følgende år ikke har nogen betydning for momsfradraget i de pågældende tjenesteydelser.

## **VI. Forslag til afgørelse**

71. På grundlag af det ovenstående foreslår jeg Domstolen, at de præjudicielle spørgsmål besvares som følger:

»1) Artikel 17 og 4 i direktiv 77/388/EØF skal fortolkes således, at et såkaldt blandet holdingselskab som Sonaecom har ret til fuldt momsfradrag i sine udgifter til erhvervelse af andele i et andet selskab, som Sonaecom planlagde at levere afgiftspligtige tjenesteydelser til. Det tilkommer den forelæggende ret at træffe afgørelse herom. Fradragsretten indtræder ligeledes, når erhvervelsen i sidste ende ikke gennemføres, og gælder uafhængigt af størrelsen af den moms, der skulle betales af de planlagte tjenesteydelser.

2) Det blandede holdingselskabs faktiske afgiftsfrie overdragelse af den rejste kapital til koncernens moderselskab udelukker momsfradraget. Den umiddelbare forbindelse til denne faktisk ydede afgiftsfrie tjenesteydelse går forud for den oprindelige hensigt om at yde afgiftspligtige tjenesteydelser til et datterselskab, som planlagdes erhvervet med den pågældende kapital.«

1 – Originalsprog: tysk.

2 – Jf. alene dom af 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888), af 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834), af 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537), af 16.7.2015, Larentia + Minerva og Marenave Schiffahrt (C-108/14 og C-109/14, EU:C:2015:496), af 13.3.2008, Securenta (C-437/06, EU:C:2008:166), og af 6.9.2012, Portugal Telecom (C-496/11, EU:C:2012:557).

- 3 – Rådets sjette direktiv af 17.5.1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter – Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (77/388/EØF) (EFT 1977, L 145, s. 1) i den ved Rådets direktiv 2004/66/EF af 26.4.2004 (EFT 2004, L 168, s. 35) ændrede version.
- 4 – Rådets direktiv af 28.11.2006 om det fælles merværdiafgiftssystem (EFT 2006, L 347, s. 1) i den ved Rådets direktiv 2019/475/EU af 18.2.2019 ændrede version (AUT 2019, L 83, s. 42).
- 5 – Dom af 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, præmis 30), af 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, præmis 16), og af 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, præmis 28).
- 6 – Dom af 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, præmis 32), af 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, præmis 17), og af 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, præmis 29).
- 7 – Dom af 17.10.2018 (C-249/17, EU:C:2018:834), og mit forslag til afgørelse i samme sag (EU:C:2018:301).
- 8 – Dom af 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, præmis 27), og af 16.7.2015, Larentia + Minerva og Marenave Schiffahrt, C-108/14 og C-109/14, EU:C:2015:496, præmis 18).
- 9 – Dom af 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, præmis 28), og af 16.7.2015, Larentia + Minerva og Marenave Schiffahrt, C-108/14 og C-109/14, EU:C:2015:496, præmis 19).
- 10 – Dom af 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, præmis 32), af 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, præmis 17), af 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, præmis 29), og af 16.7.2015, Larentia + Minerva und Marenave Schiffahrt (C-108/14 og C-109/14, EU:C:2015:496, præmis 20).
- 11 – Således udtrykkeligt dom af 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, præmis 31).
- 12 – Dom af 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, præmis 32), af 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, præmis 30 og 31), og af 16.7.2015, Larentia + Minerva und Marenave Schiffahrt (C-108/14 og C-109/14, EU:C:2015:496, præmis 21).
- 13 – Jf. om det sidste dom af 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, præmis 32). Om udlejning af en ejendom faktisk kan og skal forstås som »et holdingselskabs indgriben i administrationen af sine datterselskaber«, er imidlertid nok tvivlsomt.
- 14 – Dom af 8.11.2018, C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:888, præmis 33), af 29.10.2009, AB SKF (C-29/08, EU:C:2009:665, præmis 31), og af 29.4.2004, EDM (C-77/01, EU:C:2004:243, præmis 70).
- 15 – Mit forslag til afgørelse Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:301, punkt 31, fodnote 21), generaladvokat Légers forslag til afgørelse EDM (C-77/01, EU:C:2002:483, punkt 2, fodnote 3) og generaladvokat Stix-Hackls forslag til afgørelse Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:131, punkt 16).
- 16 – Dom af 13.3.2008, Securenta (C-437/06, EU:C:2008:166, præmis 31), af 29.4.2004, EDM

(C-77/01, EU:C:2004:243, præmis 80), og af 27.9.2001, Cibo Participations (C-16/00, EU:C:2001:495, præmis 22).

17 – Dom af 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, præmis 18), af 22.10.2015, Sveda (C-126/14, EU:C:2015:712, præmis 20), af 14.3.2013, Ablessio (C-527/11, EU:C:2013:168, præmis 25), af 29.2.1996, Inzo (C-110/94, EU:C:1996:67, præmis 17), og af 14.2.1985, Rompelman (268/83, EU:C:1985:74, præmis 23 og præmis 24), samt mit forslag til afgørelse Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:301, punkt 16 og 26).

18 – Dom af 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, præmis 19 og domskonklusionen).

19 – Dom af 3.7.2019, The Chancellor, Masters and Scholars of the University of Cambridge (C-316/18, EU:C:2019:559, præmis 25), af 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, præmis 26), af 14.9.2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:683, præmis 28), og af 16.7.2015, Larentia + Minerva og Marenave Schiffahrt (C-108/14 und C-109/14, EU:C:2015:496, præmis 23).

20 – Dom af 3.7.2019, The Chancellor, Masters and Scholars of the University of Cambridge (C-316/18, EU:C:2019:559, præmis 26), af 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, præmis 27), af 14.9.2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:683, præmis 29), og af 16.7.2015, Larentia + Minerva und Marenave Schiffahrt (C-108/14 und C-109/14, EU:C:2015:496, præmis 24).

21 – Dom af 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, præmis 32 samt domskonklusionen).

22 – Dom af 5.7.2018, Marle Participations (C-320/17, EU:C:2018:537, præmis 36), af 16.7.2015, Larentia + Minerva und Marenave Schiffahrt (C-108/14 og C-109/14, EU:C:2015:496, præmis 25), og af 13.3.2008, Securenta (C-437/06, EU:C:2008:166, præmis 28).

23 – Jf. dom af 17.10.2018, Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:834, præmis 23), af 22.10.2015, Sveda (C-126/14, EU:C:2015:712, præmis 17), af 14.3.2013, Ablessio (C-527/11, EU:C:2013:168, præmis 23), og af 14.2.1985, Rompelman (268/83, EU:C:1985:74, præmis 19): Det fælles momssystem sikrer således, at afgiftsbyrden er neutral for enhver økonomisk virksomhed, uanset denne virksomheds formål eller resultater, forudsat at virksomheden i princippet i sig selv er momspligtig.

24 – Dom af 16.7.2015 (C-108/14 og C-109/14, EU:C:2015:496, præmis 29).

25 – Jeg gjorde allerede i mit forslag til afgørelse Ryanair (C-249/17, EU:C:2018:301, punkt 28) opmærksom på dette problem.

26 – Jf. om skattelempelser: dom af 28.6.2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust und The Association of Investment Trust Companies (C-363/05, EU:C:2007:391, præmis 26), af 4.5.2006, Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, præmis 53), af 3.4.2003, Hoffmann (C-144/00, EU:C:2003:192, præmis 24), af 10.9.2002, Kügler (C-141/00, EU:C:2002:473, præmis 30), og af 7.9.1999, Gregg (C-216/97, EU:C:1999:390, præmis 20).

27 – Jf. punkt 20 ff. i det foreliggende forslag til afgørelse.

28 – Punkt 20 ff. i det foreliggende forslag til afgørelse.

29 – Dom af 9.6.2016, Wolfgang und Dr. Wilfried Rey Grundstücksgemeinschaft (C-332/14,

EU:C:2016:417, præmis 33), og af 8.11.2012, BLC Baumarkt (C-511/10, EU:C:2012:689, præmis 23 ff. og domskonklusionen), om fordelingsnøglen, der er baseret på arealet i tysk momsret.

30 – Momsdirektivets artikel 169 indeholder enkelte undtagelser hertil.

31 – Dom af 14.9.2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:683, præmis 30), af 29.10.2009, AB SKF (C-29/08, EU:C:2009:665, præmis 59), og af 13.3.2008, Securenta (C-437/06, EU:C:2008:166, præmis 30), hvortil kommer mit forslag til afgørelse C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:676, punkt 37).

32 – Dom af 3.4 Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:676, punkt 37).

– Dom af 3.4.2003, Hoffmann (C-144/00, EU:C:2003:192, præmis 24), af 10.9.2002, Kügler (C-141/00, EU:C:2002:473, præmis 30), og af 7.9.1999, Gregg (C-216/97, EU:C:1999:390, præmis 20).

33 – Dom af 27.9.2007, Teleos m.fl. (C-409/04, EU:C:2007:548, præmis 39), af 6.7.2006, Kittel og Recolta Recycling (C-439/04 og C-440/04, EU:C:2006:446, præmis 42), af 12.1.2006, Optigen m.fl. (C-354/03, C-355/03 og C-484/03, EU:C:2006:16, præmis 44), og af 6.4.1995, BLP Group (C-4/94, EU:C:1995:107, præmis 24).

34 – Dom af 14.9.2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:683, præmis 33 og 34), og af 22.10.2015, Sveda (C-126/14, EU:C:2015:712, præmis 22).

35 – Dom af 14.9.2017, Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:683, præmis 29), og af 22.10.2015, Sveda (C-126/14, EU:C:2015:712, præmis 28), samt mit forslag til afgørelse C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:676, punkt 49).

36 – Jf. mit forslag til afgørelse Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:283, punkt 35).

37 – Jf. mit forslag til afgørelse C&D Foods Acquisition (C-502/17, EU:C:2018:676, punkt 51), og Iberdrola Inmobiliaria Real Estate Investments (C-132/16, EU:C:2017:283, punkt 36 og 37).

38 – Dom af 25.7.2018, Gmina Ryjewo (C-140/17, EU:C:2018:595, præmis 55), og mit forslag til afgørelse i samme sag (C-140/17, EU:C:2018:273, punkt 40).

39 – Dom af 16.2.2012, Eon Aset Menidjunt (C-118/11, EU:C:2012:97, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).